Universiteit
Leiden
The Netherlands

Van woord tot akkoord. Een analyse van de partijkeuzes in CPB-doorrekeningen van verkiezingsprogramma's en regeerakkoorden, 1986-2017

Bolhuis, W.

Citation
Bolhuis, W. (2018, October 11). *Van woord tot akkoord. Een analyse van de partijkeuzes in CPB-doorrekeningen van verkiezingsprogramma's en regeerakkoorden, 1986-2017*. Retrieved from https://hdl.handle.net/1887/66127

Version:	Not Applicable (or Unknown)
License:	Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden
Downloaded from:	https://hdl.handle.net/1887/66127

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle http://hdl.handle.net/1887/66127 holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Bolhuis, W.
Title: Van woord tot akkoord. Een analyse van de partijkeuzes in CPB-doorrekeningen van verkiezingsprogramma's en regeerakkoorden, 1986-2017
Issue Date: 2018-10-11

Literatuurlijst

Abbott, A., & Jones, P. (2013). Procyclical government spending: a public choice analysis. *Public Choice*(154), 243-258.

Achen, C. H., & Bartels, L. M. (2016). *Democracy for Realists: Why Elections Do Not Produce Responsive Government.* Princeton: Princeton University Press.

Adams, J., Vries, de, C. E., & Leiter, D. (2011). Subconstituency Reactions to Elite Depolarization in the Netherlands: An Analysis of the Dutch Public's Policy Beliefs and Partisan Loyalties, 1986-1998. *British Journal of Political Science, 42*, 81-105.

Afman, E., & Deroose, S. (2016). De Raad van State als begrotingsraad: effectiviteit en uitdagingen. *Economisch Statistische Berichten, 101*(4744), 750-753.

Alders, J. A .J. (1989). Toekomstig Begrotingsbeleid. *Economisch Statistische Berichten, 74*(1-2), 111-116.

Alesina, A. F., & Perotti, R. (1999). Budget Deficits and Budget Institutions. In J. M. Poterba, & J. Von Hagen, *Fiscal Institutions and Fiscal Performance* (pp. 13-36). Chicago: University of Chicago Press.

Alesina, A. F., & Rosenthal, H. (2000). Polarized platforms and moderate policies with checks and balances. *Journal of Public Economics, 75*, 1–20.

Alesina, A. F., & Roubini, N. (1992). Political Cycles in OECD Economies. *The Review of Economic Studies, 59*(4), 663-688.

Alesina, A. F., & Tabellini, G. (1990). A Positive Theory of Fiscal Deficits and Government Debt. *The Review of Economic Studies, 57*(3), 403-414.

Alesina, A. F., Ardagna, S., & Trebbi, F. (2006). Who adjusts and when? The political economy of reforms. *IMF Staff Papers (special issue)*(53), 1–29.

Algemene Rekenkamer. (2017, april 11). *Rijk in uitvoering.* Opgehaald van Algemene Rekenkamer: https://www.rekenkamer.nl/publicaties/publicaties/2017/04/11/rijk-in-uitvoering

Allers, M., Haan, de, J., & Sterks, C. (2001). Partisan influence on the local tax burden in the Netherlands. *Public Choice, 106*, 351–363.

Andeweg, R. B. (2008). Coalition Politics in the Netherlands: From Accommodation to Politicization. *Acta Politica, 43*, 254–277.

Andeweg, R. B., & Irwin, G. A. (2014). *Governance and Politics of the Netherlands* (4th ed.). Houndmills/New York: Palgrave Macmillan Ltd.

Andriessen, J. E. (1992). Naar een meer trendmatige uitgavenbenadering. *Economisch Statistische Berichten, 77*, 1160-1162.

Ashworth, J., & Heyndels, B. (2000). Politicians' opinions on tax reform. *Public Choice, 103*, 117–138.

Ashworth, S., & Shotts, K. W. (2010). Does informative media commentary reduce politicians' incentives to pander? *Journal of Public Economics, 94*, 838-847.

Attinasi, M. G., & Klemm, A. (2016). The growth impact of discretionary fiscal policy measures. *Journal of Macroeconomics, 49*, 265–279.

Auerbach, A. J., Gokhale, J., & Kotlikoff, L. J. (1991). Generational Accounts: A Meaningful Alternative to Deficit Accounting. *NBER Working Paper 3589*.

Baalen, van, C., & Kessel, van, A. (2016). *Kabinetsformaties 1977-2012.* (C. Baalen, van, & A. Kessel, van, Red.) Amsterdam: Boom.

Bäck, H., & Dumont, P. (2008). Making the first move: A two-stage analysis of the role of formateurs in parliamentary government formation. *Public Choice, 135*(3/4), 353–373.

Bäck, H., Müller, W. C., & Nyblade, B. (2017). Multiparty government and economic policy-making; Coalition agreements, prime ministerial power and spending in Western European cabinets. *Public Choice, 170*(1-2), 33-62.

Balassone, F., & Giordano, R. (2001). Budget deficits and coalition governments. *Public Choice, 106*(3-4), 327–349.

Banzhaf, J. (1965). Weighted Voting Doesn't Work: A Mathematical Analysis. *Rutgers Law Review, 19*(2), 317–343.

Barten, A. (2003). Economische politiek met modellen. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 25*(1), 11-29.

Bastianen, A. (1993). Verkiezingsinzet: doelmatigheid en gelijkheid. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 16*(3), 5-9.

Bavel, van, B. (2016). De stijging en daling van het arbeidsaandeel over de lange termijn. *Economisch Statistische Berichten, 101*(4743), 698-701.

Beer, de, P. (2016). Laat het CPB alleen doen waarvoor het is opgericht. *B en M : Tijdschrift voor Beleid, Politiek en Maatschappij, 43*(2), 52-56.

Beetsma, R. M. W. J., Giuliodori, M., Walschot, M., & Wierts, P. J. (2013). Fifty years of fiscal planning and implementation in the Netherlands. *European Journal of Political Economy, 31*, 119-138.

Bélanger, E., & Meguid, B. M. (2008). Issue salience, issue ownership, and issue-based vote choice. *Electoral Studies, 27*(3), 477-491.

Bemelmans-Videc, M. L. (1984). Economen in overheidsdienst; bijdragen van Nederlandse economen aan de vorming van het sociaal-economisch beleid, 1945-1975. *Proefschrift Universiteit van Rotterdam*.

Bergeijk, van, P. A. G. (1998). De wonderbaarlijke terugkeer van de inverdieneffecten. *Economisch Statistische Berichten, 83*(4148), 313-314.

Bergeijk, van, P. A., & Sinderen, van, J. (2000). Models and Macroeconomic Policy in the Netherlands. In F. A. Butter, den, & M. Morgan, *Empirical Models and Policy Making: Interactions and Institutions* (pp. 26-38). London: Routledge.

Bergman, T., Ersson, S., & Hellström, J. (2015). Government formation and breakdown in Western and Central Eastern Europe. *Comparative European Politics, 13*(3), 345–375.

Bertelli, A., & John, P. (2014). *Public Policy Investment; Priority-Setting and Conditional Representation In British Statecraft.* Oxford: Oxford University Press.

Blais, A. (2000). *To Vote or Not to Vote? The Merits and Limits of Rational Choice Theory.* Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.

Blais, A., Blake, D., & Dion, S. (1996). Do Parties Make a Difference? A Reappraisal. *American Journal of Political Science, 40*(2), 514-520.

Blais, A., Kim, J., & Foucault, M. (2010). Public Spending, Public Deficits, and Government Coalitions. *Political Studies, 58*(5), 829–846.

Blockmans, T., Geys, B., Heyndels, B., & Mahieu, B. (2016). Bargaining complexity and the duration of government formation: evidence from Flemish municipalities. *Public Choice, 167*(1), 131–143.

BN De Stem. (2007, januari 4). *Formatie vindt plaats in Beetsterzwaag*. Opgehaald van BN De Stem: http://www.bndestem.nl/overig/formatie-vindt-plaats-in-beetsterzwaag~a119e359/

Bobbio, N. (1996). *Left and Right: The Significance of a Political Distinction.* Cambridge (UK): Political Press.

Bojar, A. (2017). Do political budget cycles work? A micro-level investigation of preelectoral budgeting and its electoral consequences. *Electoral Studies, 45*, 29-43.

Bolhuis, W. D. (2017a). *De rekenmeesters van de politiek.* Amsterdam: Van Gennep.

Bolhuis, W. D. (2017b). De verkiezingsbeloftes versus het regeerakkoord van Rutte III. *Economisch Statistische Berichten, 102*(4755), 522-525.

Bomhoff, E. J., & Geest, van der, L. (2002). Voer voor politici, niet voor kiezers. *Economisch Statistische Berichten, 87*(4358), 355-357.

Bomhoff, E. J., & Geest, van der, L. (2003). Food for Politicians, Not for Voters. In J. J. Graafland , & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes; Does it make sense?* (pp. 107-112). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Boogaard, van den, A. (1998). *Configuring the economy; the emergence of a modelling practice in the Netherlands 1920-1955.* Amsterdam: Thela Thesis.

Boogaard, van den, A. (2002). De verwevenheid tussen toekomstverkenning en beleid; het ontstaan van vertoogcoalities. *WRR Werkdocument W127*.

Boorsma, P. B. (1986). Belastinghervorming in Nederland. *Economisch Statistische Berichten*, 80-85.

Boot, A. W. A. (2006). Economisch beleid niet toekomstbestendig. *Economisch Statistische Berichten, 91*(4500), 644-647.

Boot, P. (1993a). Tussen wetenschap en beleid. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 15*(3), 5-9.

Boot, P. (1993b). De economie van klimaatverandering. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 16*(3), 10-29.

Boot, P., & Plasmeijer, H. W. (1996). Over de 'veramerikanisering' van de economische wetenschap. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 19*(1), 3-12.

Bos, F. (2006). De Nederlandse collectieve uitgaven in historisch perspectief. *CPB Document 109*.

Bos, F. (2007). The Dutch fiscal framework; History, current practice and the role of the CPB. *CPB Document 150*.

Bos, F., & Teulings, C. N. (2012). The world's oldest fiscal watchdog: CPB's analyses foster consensus on economic policy. *CPB Discussion Paper 207*.

Bos, W. J. (2009). Hoe crisisbestendig is ons begrotingsbeleid? *TPEdigitaal, 3*(1), 23-31.

Bove, V., Efthyvoulou, G., & Navas, A. (2017). Political cycles in public expenditure: butter vs guns. *Journal of Comparative Economics, 45*(3), 582–604.

Bovend'Eert, P. P. T. (1988). *Regeerakkoorden en regeringsprograms.* Den Haag: SDU Uitgeverij.

Bovens, M. A. P. (2000). De Vierde Macht Revisited: Over ambtelijke macht en publieke verantwoording. *Oratie uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in de bestuurskunde aan de Universiteit Utrecht.* Utrecht.

Bovens, M. A. P., Hart, 't, P., Twist, van, M.J.W., & Rosenthal, U. (2001). *Openbaar Bestuur; Beleid, organisatie en politiek.* Alphen aan de Rijn: Kluwer.

Braüninger, T. (2005). A partisan model of government expenditure. *Public Choice, 125*(3), 409–429.

Brender, A., & Drazen, A. (2008). How Do Budget Deficits and Economic Growth Affect Reelection Prospects? Evidence from a Large Panel of Countries. *American Economic Review, 98*(5), 2203-2220.

Brender, A., & Drazen, A. (2013). Elections, leaders, and the composition of government spending. *Journal of Public Economics*(97), 18–31.

Broeder, den, A. (1990). Werkloosheid en politieke macht. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 13*(1), 62-74.

Brouwer, H. J. (2008). Begrotingsbeleid anno 2008: heeft Nederland voldoende buffers opgebouwd? *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 38*(1), 10-11.

Browne, E.C., & Franklin, M.N. (1973). Aspects of Coalition Payoffs in European Parliamentary Democracies. *American Political Science Review, 67*(2), 453-469.

Brug, van der, W. (2004). Issue ownership and party choice. *Electoral Studies, 23*(2), 209-233.

Budge, I., Klingemann, H. -D., Volkens, A., Bara, J., & Tanenbaum, E. (2001). *Mapping Policy Preferences: Estimates for Parties, Electors and Governments, 1945-1998.* Oxford: Oxford University Press.

Butter, den, F. A. G. (1994). Hoe rood en blauw is paars? Wat er van de plannen voor de wigverkleining in het Regeerakkoord overbleef. *Research Memorandum 1994-39*, 1-14.

Butter, den, F. A. G. (2002). Wat is de doorrekening van de verkiezingsprogramma's door het CPB waard? *Openbare Uitgaven, 34*(3), 114-125.

Butter, den, F. A. G. (2003a). An Economic Perspective. In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes* (pp. 33-44). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Butter, den, F. A. G. (2003b). Begrotingspolitiek. *Avenir/Economisch Bulletin, 9*(4), 23-26.

Butter, den, F. A. G. (2003c). Modelmatige beleidsanalyse: Constanten en verandering in de afgelopen 25 jaar. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 25*(1), 30-50.

Butter, den, F. A. G. (2009). Bezuinigingsdrift als antwoord op bankiersgekte: Bezuinigingsdrift als antwoord op bankiersgekte:. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 41*(5), 244-265.

Butter, den, F. A. G., & Verbruggen, H. (1994). Measuring the trade-off between economic growth and a clean environment. *Environmental and Resource Economics, 4*(2), 187–208.

Campbell, A., Converse, P. E., Miller, W. E., & Stokes, D. E. (1960). *The American Voter.* Chicago, IL: University of Chicago Press.

Campbell, J.L., & Pedersen, O.K. (2011). Knowledge Regimes and Comparative Political Economy. In Béland, D., & Cox, R.H. (eds). *Ideas and Politics in Social Science Research*. Oxford: Oxford University Press, 167-190.

Campbell, J.L., & Pedersen, O.K. (2014). *The National Origins of Policy Ideas; Knowledge Regimes in the United States, France, Germany and Denmark.* Princeton: Princeton University Press.

Campbell, J.L., & Pedersen, O.K. (2015). Policy ideas, knowledge regimes and comparative political economy. *Socio-Economic Review, 13*(4)*,* 1-23.
Camps, M. R. P. M., Geest, van, L. B. J., & Vijlbrief, J. A. (2003). Beleidseconomie binnen departementale muren. *Economisch Statistische Berichten, 88*(4417), 28-30.

Canoy, M. F. M. (2016, augustus 7). Het CPB? Weg ermee. *Het Financieele Dagblad*.

Caplan, B. (2007). *The Myth of the Rational Voter: Why Democracies Choose Bad Policies.* Princeton: Princeton University Press.

CDA. (1986). Uitzicht. *Verkiezingsprogramma 1986-1990*, 1-80.

CDA. (1989). Verantwoord Voortbouwen. *Verkiezingsprogramma CDA Tweede Kamerverkiezingen 1989*, 1-83.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (1998). *De Nederlandse economie 1998.* Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2017, juni 15). *Vertrouwen in mensen, recht en politiek; Europese vergelijking.* Opgehaald van Centraal Bureau voor de Statistiek: http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=80518ned&D1=0-5,8-13&D2=0&D3=17&D4=a&HDR=T&STB=G1,G2,G3&VW=T

Centraal Planbureau & Planbureau voor de Leefomgeving. (2010). *Keuzes in kaart 2011-2015; Effecten van negen verkiezingsprogramma's op economie en milieu.* Den Haag: Centraal Planbureau & Planbureau voor de Leefomgeving.

Centraal Planbureau & Planbureau voor de Leefomgeving. (2012a). *Keuzes in kaart 2013-2017; Een analyse van tien verkiezingsprogramma's.* Den Haag: Centraal Planbureau & Planbureau voor de Leefomgeving.

Centraal Planbureau & Planbureau voor de Leefomgeving. (2012b). Externe Evaluatie Keuzes in Kaart. *CPB Achtergronddocument*.

Centraal Planbureau & Planbureau voor de Leefomgeving. (2016a). *Kansrijk Mobiliteitsbeleid.* Den Haag: Centraal Planbureau & Planbureau voor de Leefomgeving.

Centraal Planbureau & Planbureau voor de Leefomgeving. (2016b). *Kansrijk Woonbeleid.* Den Haag: Centraal Planbureau & Planbureau voor de Leefomgeving.

Centraal Planbureau. (1986a). *Centraal Economisch Plan 1986. Waarin opgenomen De Nederlandse Economie in 1990.* Den Haag: Staatsuitgeverij.

Centraal Planbureau. (1986b). Macro-economische effecten van de verkiezingsprogramma's van PvdA, CDA en VVD. *CPB Werkdocument 7*.

Centraal Planbureau. (1989a). Een verkenning van de Nederlandse economie voor de periode 1991-1994. *CPB Werkdocument 31*.

Centraal Planbureau. (1989b). Financiële paragrafen concept verkiezingsprogramma's PvdA/D66/CDA/VVD. *CPB Werkdocument 30*, 1-18.

Centraal Planbureau. (1989c). Macro-economische effecten van de verkiezingsprogramma's 1990–1994 van CDA, PvdA, VVD en D66. *CPB Werkdocument 32*.

Centraal Planbureau. (1993). Geactualiseerde behoedzame scenario voor de periode 1995-98. *CPB Werkdocument 59*.

Centraal Planbureau. (1994a). *Vijf verkiezingsprogramma's; Economische gevolgen van voorgenomen beleid.* Den Haag: SDU Uitgevers.

Centraal Planbureau. (1994b). Economische gevolgen van het regeerakkoord. *Macro Economische Verkenning*, 115-146.

Centraal Planbureau. (1997). Economische verkenning voor de volgende kabinetsperiode. *CPB Bijzondere Publicatie 11*.

Centraal Planbureau. (1998a). *Keuzes in Kaart; Economische effecten van vijf verkiezingsprogramma's.* Den Haag: SDU Uitgevers.

Centraal Planbureau. (1998b). Economische gevolgen van het regeerakkoord 1998. *CPB Werkdocument 105*.

Centraal Planbureau. (2001). *Economische Verkenning 2003-2006.* Den Haag: SDU.

Centraal Planbureau. (2002a). Economische Verkenning 2003-2007 (EV). *CPB Document 26*.

Centraal Planbureau. (2002b). Economische gevolgen van het Strategisch Akkoord 2003 - 2006. *CPB Document 22*.

Centraal Planbureau. (2002c). *Keuzes in kaart 2003-2006; Economische effecten van acht verkiezingsprogramma's.* Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2002d). Actualisatie economisch beeld 2003-2006. *CPB Document 21, mei 2002*.

Centraal Planbureau. (2003). Budgettaire en economische effecten van het Hoofdlijnenakkoord 2004-2007 . *CPB Notitie*, 1-29.

Centraal Planbureau. (2006a). Economische verkenning 2008-2011. *CPB document 129*.

Centraal Planbureau. (2006b). *Keuzes in kaart 2008–2011; Economische effecten van acht verkiezingsprogramma's.* Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2007). Indicatie van effecten Financieel kader 2008-2011. *CPB Notitie*.

Centraal Planbureau. (2007). Indicatie van effecten Financieel kader 2008-2011. *CPB Notitie*.

Centraal Planbureau. (2010a). Economische Verkenning 2011-2015. *CPB Document 2013*.

Centraal Planbureau. (2010b). Analyse economische effecten financieel kader. *CPB Notitie 33*.

Centraal Planbureau. (2010c). SAFFIER II; 1 model voor de Nederlandse economie, in 2 hoedanigheden, voor 3 toepassingen. *CPB Document 217*.

Centraal Planbureau. (2012a). Juniraming 2012, De Nederlandse economie tot en met 2017, inclusief Begrotingsakkoord 2013. *CPB Policy Brief 2012/01*.

Centraal Planbureau. (2012b). Analyse economische effecten financieel kader Regeerakkoord. *CPB Notitie*.

Centraal Planbureau. (2013a). CPB rapport evaluatie Keuzes in Kaart. *Brief aan de voorzitters en fractievoorzitters van de Tweede Kamer d.d. 26 november*.

Centraal Planbureau. (2013b). Centraal Economisch Plan 2013. 17-21.

Centraal Planbureau. (2013c). Vernieuwing doorrekening verkiezingsprogramma's; Evaluatie Keuzes in Kaart 2013-2017. *CPB Notitie 26 november 2013*.

Centraal Planbureau. (2013c). Vernieuwing doorrekening verkiezingsprogramma's; Evaluatie Keuzes in Kaart 2013-2017. *CPB Notitie 26 november 2013*.

Centraal Planbureau. (2014). MICSIM – A behavourial microsimulation model for the analysis of tax-benefit reform in the Netherlands. *CPB Background Document 27*.

Centraal Planbureau. (2015a). *Kansrijk Arbeidsmarktbeleid (deel 1).* Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2015b). Zorgkeuzes in Kaart; Analyse van beleidsopties voor de zorg van tien politieke partijen. *CPB Boek 14 - Technische werkgroep Zorgkeuzes in kaart*.

Centraal Planbureau. (2016a). *Middellangetermijnverkenning 2018-2021 (orgineel).* Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2016b). Actualisatie Middellangetermijnverkenning 2018-2021. In C. Planbureau, *Macro Economische Verkenning 2017* (pp. 60-67). Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2016c). *Kansrijk Arbeidsmarktbeleid (deel 2).* Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2016d). *Kansrijk Innovatiebeleid.* Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2016e). *Kansrijk onderwijsbeleid.* 2016: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2016f). *Kansrijk Onderwijsbeleid.* Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2016g). Startnotitie Keuzes in Kaart 2018-2021; De budgettaire effecten. *CPB Notitie 10 augustus 2016*.

Centraal Planbureau. (2016h). Startnotitie Keuzes in Kaart 2018-2021; Aanvullende informatie. *CPB Notitie 3 oktober 2016*.

Centraal Planbureau. (2016i). Hoe rekent het CPB de verkiezingsprogramma's door? Een kijkje achter de schermen bij Keuzes in Kaart. *CPB Infographic werkproces Keuzes in Kaart*.

Centraal Planbureau. (2017, juli 11). *Ramingen en scenario's*. Opgehaald van Centraal Planbureau: https://www.cpb.nl/onderwerp/ramingen-en-scenarios

Centraal Planbureau. (2017a). *Keuzes in Kaart; Een analyse van elf verkiezingsprogramma's.* Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2017b). *Keuzes in Kaart 2018 – 2021: forse verschillen tussen partijen*. Opgehaald van Centraal Planbureau: https://www.cpb.nl/persbericht/keuzes-in-kaart-2018-2021-forse-verschillen-tussen-partijen

Centraal Planbureau. (2017c). *Macro Economische Verkenning.* Den Haag: Centraal Planbureau.

Centraal Planbureau. (2017d). Analyse economische en budgettaire effecten van de financiële bijlage van het Regeerakkoord. *CPB Notitie 4 oktober 2017*, 1-41.

Centraal Planbureau. (2017e). Actualisatie Middellangetermijnverkenning (MLT) 2018-2021. *CPB Notitie 16 augustus 2017*.

Centraal Planbureau. (2017f). *Verkiezingen*. Opgeroepen op november 7, 2017, van Centraal Planbureau: https://www.cpb.nl/onderwerp/verkiezingen

Centraal Planbureau. (2017f). *Verkiezingen*. Opgeroepen op 11 07, 2017, van Centraal Planbureau: https://www.cpb.nl/onderwerp/verkiezingen

Centraal Planbureau (2018). Evaluatie Keuzes in Kaart 2018-2021. *CPB Notitie 2 juni 2018.*

Centrale Economische Commissie. (2006). *Notitie ten behoeve van de kabinetsformatie.* Den Haag: Rijksoverheid.

Christensen, J. (2017). *The Power of Economists within the State.* Stanford: Stanford University Press.

Clark, J. R., & Lee, D. R. (2016). Higher costs appeal to voters: implications of expressive voting. *Public Choice*(167), 37–45.

Commissie Beleidsgerichte Toetsing van het Centraal Planbureau. (2007). *Focus op Beleid.*

Commissie Beleidsgerichte Toetsing van het Centraal Planbureau. (2011). *Met beleid te werk.*

Commissie Beleidsgerichte Toetsing van het Centraal Planbureau. (2013). *Uit de lengte of uit de breedte?*

Compaijen, B. (2012). Overheidsfinanciën 2000-2012, plussen en minnen. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 44*(4), 242-246.

Compaijen, B., & Butter, den, F. A. G. (1996). *De Nederlandse Economie 2: Algemeen- en financieel-economische beleidsanalyse.* Groningen: Wolters-Noordhoff.

Cornet, M., Huizinga, F., Minne, B., & Webbink, D. (2006). Kansrijk Kennisbeleid. *CPB Document 124*.

CPB Review Committee. (2003). *CPB in Focus.*

CPB Review Committee. (2010). *Focusing on quality.*

Craft, J., & Howlett, M. (2012). Policy formulation, governance shifts and policy influence: location and content in policy advisory systems. *Journal of Public Policy, 32*(2), 79–98.

Crince le Roy, R. (1971). *De vierde macht. De ambtelijke bureaucratie als machtsfactor in de staat.* Baarn: Het Wereldvenster.

Cusack, T. R. (1997). Partisan politics and public finance: Changes in public spending in the industrialized democracies, 1955-1989. *Public Choice, 91*(4), 375-395.

D66. (1989). Een schoon land, een helder bestuur. *Verkiezingsprogramma 1989-1993*, 1-72.

Dalen, van, H. P., & Klamer, A. (1996a). *Telgen van Tinbergen.* Amsterdam: Balans.

Dalen, van, H. P., & Klamer, A. (1996b). De waarden van Nederlandse economen. *Economisch Statistische Berichten, 81*(4058), 444-448.

Dalen, van, H. P., & Klamer, A. (2009). De globalisering van de economische wetenschap, of het verdwijnen van de Nederlandse econoom. *TPEdigitaal, 3*(4), 101-118.

Dalen, van, H. P., & Swank, O. H. (1995). Ideologie en opportunisme bij de overheidsuitgaven. *Economisch Statistische Berichten*, 372-375.

Dalen, van, H. P., & Swank, O. H. (1996). Government spending cycles: Ideological or opportunistic? *Public Choice, 89*(1-2), 183-200.

Davis, M. L., & Ferrantino, M. (1996). Why do politicians lie? *Public Choice, 88*(1-2), 1-13.

Debrun, X., Gérard, M., & Harris, J. (2012). Fiscal Policies in Crisis Mode: Has the Time for Fiscal Councils Come at Last? *Background Paper No.2 - OECD Assessing the Impact of Fiscal Councils on Fiscal Performance – First Attempts*, 1-30.

Debus, M. (2009). Pre-electoral commitments and government formation. *Public Choice, 138*(1), 45–64.

Dekker, P., Ridder, den, J., & Houwelingen, van, P. (2017). Burgersperspectieven 2017 / 1. *SCP - Continu Onderzoek Burgerperspectieven*.

Delafortrie, S., & Springael, C. (2016, mei 27). Doorrekening verkiezingsprogramma's van de politieke partijen door het Federaal Planbureau. *FOD Kanselarij van de Eerste Minister - Algemene Directie Externe Communicatie* , pp. http://www.presscenter.org/nl/pressrelease/20160527/doorrekening-verkiezingsprogrammas-van-de-politieke-partijen-door-het-federaal.

Dellis, A. (2007). Blame-game politics in a coalition government. *Journal of Public Economics, 91*(1-2), 77–96.

Dietz, F. J., & Straaten, van der, J. (1991). Economische theorieën en de inpasbaarheid van ecologische inzichten. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 14*(2), 29-55.

Doel, van den, J., & Velthoven, van, B. C. J. (1990). *Democratie en Welvaartstheorie.* Alphen aan de Rijn: Samsom H. D. Tjeenk Willink.

Don, F. J.H. (2003). Economic Analysis of Election Programmes: What, How and Why? In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes* (pp. 21-30). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Don, F. J. H. (2007a). Ambitie en voorzichtigheid in het economisch beleid. *Oratie 5 april 2007 op de Erasmus Universiteit Rotterdam*.

Don, F. J. H. (2007b). Ambitie begrotingsbeleid valt tegen. *Economisch Statistische Berichten*, 196-199.

Don, F. J. H., & Verbruggen, J. P. (2006). Models and methods for economic policy: 60 years of evolution at CPB. *CPB Discussion Paper no 55*.

Donders, J. H. M., & Kam, de, C. A. (2010). Een automatische piloot voor de economie. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 42*(4), 283-296.

Donders, J. H. M., & Graafland, J. J. (1998). CPB models and employment policy in the Netherlands. *Economic Modelling, 15*(3), 341-356.

Downs, A. (1957). *An Economic Theory of Democracy.* New York, NY: Harper & Row.

Duin, van, C. (2009). Bevolkingsprognose 2008–2050: naar 17,5 miljoen inwoners. *Bevolkingstrends, 57*(3), 15–22.

Egmond, van, C. (2010). *Science and Policy in Interaction; On practices of science policy interactions for policy making in health care.* Rotterdam: Optima Grafische Communicatie.

Eichenberger, R., & Serna, A. (1996). Random errors, dirty information, and politics. *Public Choice, 86*(1-2), 137-156.

Eisenhardt, K. M. (1989). Agency Theory: An Assessment and Review. *The Academy of Management Review, 14*(1), 57-74.

Engelen, E. R. (2017, februari 16). CPB rekent de politiek door: trap er niet in. *NRC Handelsblad*.

Enkelmann, S., & Leibrecht, M. (2013). Political expenditure cycles and election outcomes: Evidence from disaggregation of public expenditures by economic functions. *Economics Letters, 121*(1), 128-132.

Erp, van, H. H. H. (2003). The Democratic Quality of Elections. In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes; Does it make sense?* (pp. 113-125). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Es, van, F. (2015). Beleidsvarianten met SAFFIER II. *CPB Achtergronddocument juni 2015*.

Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism.* Cambridge (UK): Polity Press.

Europese Commissie. (2004). *Improving fiscal policy in the EU: the case for independent forecasts (Economic Paper).* Brussel: Europese Commissie - ECFIN.

Europese Commissie. (2006). *European Economy; Public Finances in the EMU.* Luxembourg: European Commission Directorate-General for Economic and Financial Affairs.

Ewijk, van, C., Draper, D. A. G., Rele, ter, H. J. M., & Westerhout, E. W. M. T. (2006). Ageing and the sustainability of Dutch Public Finances. *CPB Bijzondere Publicatie 61*.

Feltovich, N., & Giovannoni, F. (2015). Selection vs. accountability: An experimental investigation of campaign promises in a moral-hazard environment. *Journal of Public Economics, 126*(1), 39-51.

Frederickson, H. G., & Smith, K. B. (2003). *The Public Administration Primer.* Colorado/Oxford: Westview Press.

Freire, A. (2006). Bringing Social Identities Back In: The Social Anchors of Left-Right Orientation in Western Europe. *International Political Science Review, 27*(4), 359-378.

Freire, A. (2008). Party Polarization and Citizens' Left-Right Orientations. *Party Politics, 14*(2), 189–209.

French, R. D. (2011). Political Capital. *Representation, 47*(2), 215-230.

Frenkel, S. (2014). Competence and ambiguity in electoral competition. *Public Choice, 159*(1-2), 219–234.

Gamson, W.A. (1961). A Theory of Coalition Formation. *American Sociological Review, 26*(3), 373-382.

Garcia, D. (2013). Changing Parties, Changing Partisans: The Personalization of Partisan Attachments in Western Europe. *Political Psychology, 34*(1), 67-89.

Garretsen, J. H. (2012a). Snoeien en/of Groeien? Het beleidsdilemma van de begrotingspolitiek. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 44*(3), 173-177.

Garretsen, J. H. (2012b). Hoe te bezuinigen in crisistijd: Over de teller en over de noemer. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 44*(2), 123-127.

Geest, van der, L. (1989). Kwakkelen. *Economisch Statistische Berichten*, 125.

Geest, van der, L., & Bomhoff, E. (2002). Voer voor politici, niet voor kiezers. *Economisch Statistische Berichten, 87*(4358), 355-357.

Gersbach, H. (2004). Competition of politicians for incentive contracts and elections. *Public Choice, 121*(1), 157–177.

Geus, de, A. J., & Kraan, D. J. (2011). The Dutch fiscal consolidation package in a comparative perspective. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 43*(3), 151-166.

Giebels, R. (2016, april 15). CPB-baas: niet doorrekenen verkiezingsprogramma leidt tot luchtfietserij. *Volkskrant*.

Giebels, R. (2016, september 5). Planbureau behoudt rol van politieke scheidsrechter. *Volkskrant*.

Giebels, R., & Herderscheê, G. (2016, maart 30). Politici morrelen aan macht planbureau. *Volkskrant*.

Giebels, R., & Herderscheê, G. (2017, februari 16). Wedstrijdje boekhouden? *Volkskrant*.

González-Ricoy, I., & Gosseries, A. (2017). *Institutions For Future Generations.* Oxford: Oxford University Press.

Goor, van, H. V. (1988). *Democratie of bureaucratie? Een empirische studie naar verschillen in invloed tussen politieke en ambtelijke topposities in Nederlandse gemeenten.* Groningen: Van Gorcum.

Graafland, J. J. (2003). Balancing Information and Uncertainty. In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes; Does it make sense?* (pp. 60-77). Dordrecht: Spring Science+Business Media B.V.

Graafland, J. J., & Ros, A. P. (2003). *Economic Assessment of Election Programmes: Does it Make Sense?* Dordrecht/Boston/London: Kluwer Academic Publishers.

Gradus, R. H. J. M. (2011). Tekortreductie verantwoord, doch extra bezuinigen verdienen overdenking. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 43*(4), 185-191.

Grit, K. (2000). *Economisering als probleem.* Assen: Van Gorcum.

Groenveld, K., & Hoog, de, J. A. (1984). Over politiek en economie. *Economisch Statistische Berichten*, 572-576.

Grossman, G. M., & Krueger, A. B. (1995). Economic Growth and the Environment. *The Quarterly Journal of Economics, 110*(2), 353-377.

Grossmann, V. (2006). On the Ideology Motive in Political Economy Models. *International Journal of Business and Economics, 5*(1), 75-82.

Grotz, F., & Weber, T. (2016). New parties, information uncertainty, and government formation: evidence from Central and Eastern Europe. *European Political Science Review, 8*(3), 449–472.

Haan, de, J. (1996). Succesvolle tekortreductie. *Economisch Statistische Berichten, 81*(4073), 779-780.

Haan, de, J., Kam, de, C. A., & Sterks, C. G. M. (1989). Naar gezonde overheidsfinanciën? *Economisch Statistische Berichten*, 134-142.

Haan, de, J., Sikken, B. J., & Sturm, J. -E. (1995). Politieke verklaringen voor het begrotingstekort. *Economisch Statistische Berichten, 3997*, 163-165.

Haan, F. (2003, januari 20). Zonder rekenmeester CPB liegt iedereen. *Volkskrant*.

Haegens, K. (2006, oktober 6). Tirannie van de meerderheid; Kritiek op doorrekening verkiezingsprogramma. *De Groene Amsterdammer*.

Harbers, M. (2016, april 25). Doorrekenen van verkiezingsprogramma's is wél nodig. *Volkskrant*.

Harrington, J. E. (1992). The role of party reputation in the formation of policy. *Journal of Public Economics, 49*, 107-121.

Hazeu, C. A. (2007). *Institutionele economie; een optiek op organisatie- en sturingsvraagstukken* (2e ed.). Bussum: Coutinho.

Heertje, A. (1997). Begrotingsevenwicht in zicht. *Economisch Statistische Berichten, 82*(4114), 555-556.

Heertje, A. (2007). *Economie in een notendop.* Amsterdam: Prometheus.

Hers, J. (2012, mei 25). *CPB Presentatie Keuzes in Kaart 2013-2017 (voorlichtingsbijeenkomst).* Opgehaald van Centraal Planbureau: https://www.cpb.nl/publicatie/presentatie-keuzes-in-kaart-2013-2017-voorlichtingsbijeenkomst

Hofkes, M. W. (1999). Economische Groei en Milieu: theorie en empirie op korte en lange termijn. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 21*(3), 50-58.

Hollis, M. (2007). *The philosophy of social science* (5e ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

Holmes, J. G. (1981). The exchange process in close relationships: Microbehavior and macromotives. In M. J. Lerner, & S. C. Lerner, *The justice motive in social behavior* (pp. 261–284). New York: Plenum.

Homan, E., & Suyker, W. (2015). Hoe anticyclisch is het Nederlandse begrotingsbeleid? *CPB Achtergronddocument*.

Hoppe, R., & Halffman, W. (2004). Wetenschappelijke beleidsadvisering in Nederland; Trends en ontwikkelingen. *Beleidswetenschap, 2004/1,* 31-61.

Horst, van der, A., Bettendorf, L., Draper, D. A. G., Ewijk, van, C., Mooij, de, R. A. , & Rele, ter, H. J. M. (2010). Vergrijzing Verdeeld; Toekomst van de Nederlandse Overheidsfinanciën. *CPB Bijzondere Publicatie 86*.

Howitt, P., & Wintrobe, R. (1995). The political economy of inaction. *Journal of Public Economics, 56*(3), 329-353.

Howlett, M., Ramesh, M., & Perl, A. (2009). *Studying Public Policy; Policy Cycles and Policy Subsystems* (3th ed.). Canada: Oxford University Press.

Huber, G., Kocher, M., & Sutter, M. (2003). Government strength, power dispersion in governments and budget deficits in OECD-countries. A voting power approach. *Public Choice, 116*, 333–350.

Huber, J., & Inglehart, R. (1995). Expert interpretations of party space and party locations in 42 societies. *Party Politics, 1*(1), 73-111.

Hübscher, E. (2016). The politics of fiscal consolidation revisited. *Journal of Public Policy, 36*(4), 573–601.

Hummel, P. (2010). Flip-flopping from primaries to general elections. *Journal of Public Economics, 94*(11), 1020-1027.

Imbeau, L. M., Pétry, F., & Lamari, M. (2001). Left-right party ideology and government policies. *European Journal of Political Research, 40*(1), 1-29.

IMF. (2006). Kingdom of the Netherlands: report on the observance of standards and codes-Fiscal Transparency Module, and the Aide-Mémoire regarding the fiscal framework. *IMF Country report no. 06/124.*

Inglehart, R. (1990). *Culture Shift in Advanced Industrial Society.* Princeton: Princeton University Press.

Institute for Fiscal Studies. (2015, september 2015). *IFS Analysis for the 2015 general election*. Opgehaald van Institute for Fiscal Studies: http://election2015.ifs.org.uk/

Institute for Fiscal Studies. (2010, april 27). *Election 2017*. Opgehaald van Institute for Fiscal Studies: http://www.ifs.org.uk/tools_and_resources/elections/election2010

Institute for Fiscal Studies. (2017, juni 1). *IFS Analysis for the 2017 general election*. Opgehaald van Institute for Fiscal Studies: https://election2017.ifs.org.uk/?_ga=2.244324741.1078759997.1499690441-360685323.1499690441

Jacobs, B. (2007). De Zalmnorm en het Begrotingsbeleid 1994-2007. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 39*(1), 3-38.

Jacobs, B. (2009). Politieke economie en methodologie van vergrijzingssommen. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 41*(4), 199-218.

Jacobs, B. (2013). Coen Teulings en het Nederlandse macro-economische beleid. *TPEdigitaal, 7*(2), 7-15.

Jacobs, B. (2016). Langdurige stagnatie? Je gaat het pas zien als je het door hebt. *Economisch Statistische Berichten, 101*(4741), 616-619.

Jacobs, J. P. A. M., Kuper, G. H., & Sterken, E. (2003). Macro Models as Workhorses. In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes; Does it make sense?* (pp. 45-60). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Jansen, C. L., & Groot, de, H. (1989). Beheersing van de rijksuitgaven in theorie en praktijk. *Economisch Statistische Berichten*, 318-322.

Janssen, R., & Kalse, E. (2007, januari 18). Niemand vraagt nu iets aan de ambtenaren. *NRC Handelsblad*.

Jochimsen, B., & Lehmann, R. (2017). On the political economy of national tax revenue forecasts: evidence from OECD countries. *Public Choice, 170*(3-4), 211–230.

Jong, de, J., & Tselms, R. (2016). Begrotingslessen uit Zweden en Denemarken. *Economisch Statistische Berichten, 101*(4734), 330-333.

Jonker, U. (2016, maart 22). Koudwatervrees? *Het Financieele Dagblad*.

Kahneman, D. (2011). *Thinking, Fast and Slow.* New York: Penguin Press Non-Fiction.

Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk. *Econometrica, 47*, 263–291.

Kalse, E. (2003, januari 10). Politiek gekibbel bewijst nut van doorrekening CPB. *NRC Handelsblad*, p. 13.

Kalshoven, F. (2017, februari 18). In dit coalitieland is de CPB-doorrekening dankbaar monnikenwerk. *Volkskrant*.

Kam, de, C. A. (1991, januari 29). Regeerpijn. *NRC Handelsblad*.

Kam, de, C. A. (2008). De smalle marges van het begrotingsbeleid. *Economisch Statistische Berichten, 93*(4544), 582-585.

Kam, de, C. A. (2012). Het overheidstekort en de lokale lasten: twee heilige koeien? *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 44*(3), 178-189.

Kam, de, C. A. (2016). Koopjesjacht in verkiezingsland: zes miljard bezuinigen. *Economisch Statistische Berichten, 101*(4741), 620.

Kam, de, C. A., & Dekker, P. (2011). De Haagse 'elite' en 'het volk' over bezuinigingen. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 43*(1), 25-38.

Keman, H. (2007). Experts and manifestos: Different sources - Same results for comparative research? *Electoral Studies, 26*(1), 76-89.

Keuzenkamp, H. A. (1997). Evenwicht. *Economisch Statistische Berichten, 82*(4111), 485-486.

Keuzenkamp, H. A. (2003). A Day of Reckoning for Politicians - or Economists? In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes; Does it make sense?* (pp. 3-6). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Keuzenkamp, H. A., & Ploeg, v. d. (1990). Het grote onvermogen; Een kritiek op de gangbare analyse van de overheidsfinanciën. *Economisch Statistische Berichten*, 608-612.

Kickert, W. J. M. (2015). The politics of fiscal consolidation in the Netherlands: mainly compromising but hesitant attempts at targeted priority-setting. *International Review of Administrative Sciences, 81*(3), 1-21.

Kimberly, K. L. (2008). Defining political Capital: A Reconsideration of Bourdieu's Interconvertibility Theory. *Critique: A Worldwide Student Journal of Politics.*

Kingdon, J. W. (2003). *Agendas, Alternatives and Public Policies* (3e ed.). New York: Longman.

Knutsen, O. (1998). The Strength of the Partisan Component of the Left-Right Identity. *Party Politics, 4*(1), 5-31.

Koning, de, J. (1986). Kabinetsformatie 1986; Brief van de Informateur. *Tweede Kamer, vergaderjaar 1985-1986, 19 555, nr 3*, 40-48.

Koningsveld, H. (2006). *Het verschijnsel wetenschap.* Amsterdam: Boom.

Kopits, G. (2013). *Restoring Public Debt Sustainability: The Role of Independent Fiscal Institutions.* Oxford: Oxford University Press.

Korsten, A. F. A. (2007). *Arno Korsten.* Opgeroepen op 10 april 2017, van www.arnokorsten.nl: http://www.arnokorsten.nl/PDF/Personeel%20en%20professionalisering/Wat%20is%20een%20goede%20ambtenaar.pdf

Korsten, A. F. A. (2007). *Gezocht: een goede ambtenaar.* Opgeroepen op 10 april 2017, van www.arnokorsten.nl: http://www.arnokorsten.nl/PDF/Personeel%20en%20professionalisering/Wat%20is%20een%20goede%20ambtenaar.pdf

Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2003). *Credibility: How Leaders Gain and Lose It, Why People Demand It.* San Francisco: Jossey Bass.

Kraan, D. J. (2001). Cutback Management in the Netherlands. *Public Budgeting & Finance, 21*(2), 46-61.

Kruitwagen, S. (2012, mei 25). *PBL Presentatie Keuzes in Kaart 2013-2017 (voorlichtingsbijeenkomst).* Opgehaald van Centraal Planbureau: https://www.cpb.nl/publicatie/presentatie-keuzes-in-kaart-2013-2017-voorlichtingsbijeenkomst

Laméris, M., Jong-A-Pin, R., & Garretsen, H. (2017). Kiezersvoorkeuren: links en rechts ingehaald. *Economisch Statistische Berichten, 102*(4747), 140-143.

Lecq, van der, S. G. (2003). Calculated Choices: Who Profits? In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes* (pp. 83-95). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Lever, M. (2016). Houdbaarheid overheidsfinanciën. *presentatie 'Een kijkje in de machinekamer van het CPB'*, (p. 14).

Levi, M., & Stoker, L. (2000). Political Trust and Trustworthiness. *Annual Review of Political Science, 3*(1), 475-507.

Levy, R. (2014). Soothing Politics. *Journal of Public Economics, 120*, 126-133.

Liedekerke, van, L. (2003). The Views of the Political Parties. In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes; Does it make sense?* (pp. 137-144). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Ligthart, M., Vromans, M., & Westra, P. (2011). Varianten SAFFIER II. *CPB Achtergronddocument bij SAFFIER II CPB Document 2017*.

Lindblom, C. E. (1959). The Science of "Muddling Through". *Public Administration Review, 19*(2), 79-88.

López, R. (1994). The Environment as a Factor of Production: The Effects of Economic Growth and Trade Liberalization. *Journal of Environmental Economics and Management, 27*, 163-184.

LPF. (2002). Zakelijk met een hart. *Verkiezingsprogramma LPF*, 1-9.

Lubbers, R. F. M. (1989). Kabinetscrisis en formatie 1989; Brief van de Informateur. *Tweede Kamer, vergaderjaar 1989-1990, 21 132, nr 8*.

Lukkezen, J., & Teulings, C. N. (2013). Begrotingsbeleid: nieuwe antwoorden op oude vragen. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 45*(2), 50-60.

Mayer, R. C., Davis, J. H., & Schoorman, F. D. (1995). An Integrative Model of Organizational Trust. *Academy of Management Review, 20*(3), 709-734.

McDonald, M. D., & Budge, I. (2005). *Elections, Parties, Democracy; Conferring the Median Mandate.* Oxford: Oxford University Press.

Meijdam, A. C., & Verbon, H. A. A. (1993). Tussen tijdpad- en trendmatig begrotingsbeleid. *Economisch Statistische Berichten, 78*, 683-687.

Mierlo, van, J. G. A. (2013). Bezuinigen is een hele kunst. *FIRM*.

Milieu en Natuur Planbureau. (2006). Analyse Verkiezingsprogramma's 2006. *MNP-publicatie 500059001/2006*.

Ministerie van Financiën. (2010). *Budget practices in the Netherlands; The Budgeting Framework Commission, the Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis and the fundamental expenditure reviews.* Den Haag: Directie Inspectie der Rijksfinanciën (IRF).

Ministerie van Financiën. (2017). Fiscale Sleuteltabel 2018 en Parameterbrief Belastingdienst 2017. *Brief Tweede Kamer 4 april 2017*.

Mol, A. P. J., & Scholtens, B. (1991). Economische gevolgen van duurzame ontwikkeling. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 14*(1), 36-64.

Mol, A. P. J., & Scholtens, B. (1993). Ruimte voor groen: over de noodzaak van ecologisch industriebeleid. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 16*(3).

Mooij, de, R. A. (2009). Het houdbaarheidstekort: een omlijning. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 41*(4), 189-198.

Mügge, D. K. (2016). Studying macroeconomic indicators as powerful ideas. *Journal of European Public Policy, 23*(3), 410-427.

Mulders, R. (2010, april 10). CPB disciplineert partijprogram. *Het Financieele Dagblad*.

Munro, R., & Paun, A. (2014). *The Irish Facility for Party Policy Costings.* Institute for Government.

Niekerk, N. C. M. (1986). Budgettaire onzekerheid en begrotingsbesluitvorming. *Economisch Statistische Berichten*, 1011-1015.

Nieuwenkamp, R. (2001). *De prijs van het politieke primaat: wederzijds vertrouwen en loyaliteit in de verhouding tussen bewindspersonen en ambtelijke top.* Delft: Eburon.

Nispen, van, F. K. M. (1987). De intelligentie van ambtenaren. *Economisch Statistische Berichten*, 345-347.

Noordegraaf, M. (2000). *'Attention!': Work and Behavior of Public Managers amidst Ambiguity (dissertatie EUR).* Delft: Eburon Publishers.

Nordhaus, W. D. (1975). The Political Business Cycle. *The Review of Economic Studies, 42*(2), 169-190.

NOS. (2010, mei 25). *PvdA: AOW-leeftijd toch in 2020 verhogen*. Opgehaald van NOS.nl: https://nos.nl/artikel/159774-pvda-aow-leeftijd-toch-in-2020-verhogen.html

NOS. (2017a, februari 21). *'AOW-plan 50Plus gebaseerd op drijfzand'*. Opgehaald van NOS.nl: https://nos.nl/artikel/2159389-aow-plan-50plus-gebaseerd-op-drijfzand.html

NOS. (2017b, november 9). *Rutte geeft gesprekken over dividendbelasting toe, maar zonder namen*. Opgehaald van NOS.nl: https://nos.nl/artikel/2202002-rutte-geeft-gesprekken-over-dividendbelasting-toe-maar-zonder-namen.html

NRC Handelsblad. (1994, januari 28). *Beroering bij ouderenbonden; CDA: sociale uitkeringen vier jaar vast*. Opgehaald van NRC.nl: https://www.nrc.nl/nieuws/1994/01/28/beroering-bij-ouderenbonden-cda-sociale-uitkeringen-7211766-a348098

NRC Handelsblad. (2016, maart 31). Liever het CPB dan een feitenvrije verkiezingsstrijd. *NRC Handelsblad*.

NU. (2012, augustus 27). *SP verhoogt AOW-leeftijd toch*. Opgehaald van NU.nl: https://www.nu.nl/politiek/2894342/sp-verhoogt-aow-leeftijd-toch.html

OESO. (2010). Economic Outlook. *Economic Outlook November, no. 88*.

OESO. (2016). Netherlands: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis. *OECD Journal on Budgeting*(2).

Oomkes, L. (2017, februari 15). Het planbureau is geen boekhouder. *Trouw*.

Otjes, S. (2016). How the eurozone crisis reshaped the national economic policy space: The Netherlands 2006-2012. *Acta Politica, 51*(3), 273–297.

O'Tool (Jr.), L. J. (1989). The Public Administrator's Role in Setting the Policy Agenda. In J. L. Perry, *Handbook of Public Administration* (pp. 225-236). San Francisco: Jossey Bass.

OVSE/BDIM. (2010). Nederland: Vervroegde Parlementsverkiezingen 9 juni 2010. *OVSE/BDIM Rapport Onderzoeksmissie Verkiezingen*.

OVSE/BDIM. (2012). Nederland: Vervroegde Parlementsverkiezingen 12 september 2012. *Rapport van de OVSE/BDIM Verkiezingswaarnemingscommissie*.

Oxfam Novib. (2016, juni 17). *Interne overheidsdocumenten leggen belastinglobby bloot*. Opgehaald van OxfamNovib.nl: https://www.oxfamnovib.nl/persberichten/interne-overheidsdocumenten-leggen-belastinglobby-bloot

Paridon, van, C. W. A. M. (2010). Het nieuwe regeerakkoord en de Europese begrotingsafspraken. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 42*(4), 271-281.

Parliamentary Budget Office. (2017). *Establishment, role and legislation*. Opgehaald van Parliament of Australia: http://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Budget_Office/role

Passenier, J. (1994). *Van planning naar scanning; een halve eeuw Planbureau in Nederland.* Groningen: Wolters-Noordhof.

Persson, T., Roland, G., & Tabellini, G. (2007). Electoral Rules and Government Spending in Parliamentary Democracies. *Quarterly Journal of Political Science, 2*(2), 155-188.

Peters, K. (1999). *'Verdeelde macht': Een onderzoek naar invloed op Rijksbesluitvorming in Nederland* (dissertatie VU ed.). Amsterdam: Uitgeverij Boom.

Pickering, A., & Rockey, J. (2011). Ideology and the Growth of Government. *Review of Economics and Statistics*(93), 907-919.

Piljic, D. (2012). In de greep van bezuinigingsdrift. *Rabobank Themabericht 2012/21*, 1-4.

Piljic, D., & Stegeman, H. (2012). Het wordt weer tijd voor echt trendmatig begrotingsbeleid. *Me Judice*.

Planbureau voor de Leefomgeving. (2016). Analyse Leefomgevingseffecten Verkiezingsprogramma's. *Startnotitie 3 oktober 2016*.

Planbureau voor de Leefomgeving. (2017). *Analyse leefomgevingseffecten verkiezingsprogramma's 2017-2021.* Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

Ploeg, van der, F. (2010). Political economy of prudent budgetary policy. *International Tax and Public Finance, 17*(3), 295-314.

Poelgeest, van, L. (2011). *Kabinetsformaties 1982-2002.* Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Potrafke, N. (2017). Partisan politics: The empirical evidence from OECD panel studies. *Journal of Comparative Economics*.

Priemus, H. (1990). Naar een kapitaaldienst op de rijksbegroting? *Economisch Statistische Berichten*, 568-571.

PvdA. (1986). De toekomst is van iedereen. *Verkiezingsprogramma '86-'90*, 1-97.

PvdA. (1989). Programma PvdA Tweede-Kamerverkiezingen 1989. *Verkiezingsprogramma*, 1-51.

Raad van Economisch Adviseurs. (2006). De verleiding van een opgaande conjunctuur. *Advies over Voorjaarsnota 2006*.

Rabobank. (2012). *Tijd voor echt trendmatig begrotingsbeleid.* Utrecht: Rabobank Kennis en Economisch Onderzoek.

Raes, S., Sinderen, van, J., Winden, van der, P., & Biessen, G. (2002). Het maken van economisch beleid: de rol van AEP in de afgelopen 50 jaar. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 24*(1), 7-50.

Reformatorisch Dagblad. (2003, januari 8). Politiek gegochel met cijfers zorgt voor verwarring. *Reformatorisch Dagblad*.

Rijk, de, M. (2016, januari 2). CPB heeft een ongezond grote invloed op Nederland. *Volkskrant*.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (1994). *Milieugevolgen van de verkiezingsprogramma's 1995-1998 van D66 en GroenLinks.* Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (1998a). *Verkiezingen 1998 & Zorg; Analyse verkiezingsprogramma GroenLinks.* Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (1998b). *Verkiezingen en milieu 1998, Milieugevolgen van de partijprogramma's van PvdA, VVD, CDA, D66 en GroenLinks.* Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (2002). *Verkiezingen 2002, Milieu en Natuur. Een beoordeling van de partijprogramma's van PvdA, D66, GroenLinks, ChristenUnie en SP.* Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Rijksoverheid. (2007). Samen werken, samen leven. *Coalitieakkoord CDA, PvdA en ChristenUnie*.

Rijksoverheid. (2012). *Begrotingsakkoord 2013; Verantwoordelijkheid nemen in crisistijd.*

Rijksoverheid. (2015, mei 18). *Factsheet begrotingsbeleid en begrotingsproces.* Opgehaald van Rijksoverheid.nl: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/overheidsfinancien/documenten/brochures/2015/05/18/factsheet-begrotingsbeleid-en-begrotingsproces

Rijksoverheid. (2017, april 3). *Ombuigings- en intensiveringslijst 2017.* Opgehaald van Rijksoverheid.nl: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/04/03/ombuigings-en-intensiveringslijst-2017

Roscam Abbing, M. A. (2010). Schuivende doelpalen - de budgettaire opgave na de crisis. *Tijdschrift voor Openbare Financiën, 42*(2), 76-86.

Rosen, H. S., & Gayer, T. (2010). *Public Finance* (9e ed.). New York, NY: McGraw Hill.

Rutgers, M. R. (2004). *Grondslagen van de bestuurskunde.* Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Rutten, F. W. (1986). Het gebruik van voorspellingen bij het macro-economische beleid. *Economisch Statistische Berichten*, 1164-1169.

Salverda, W. (1993). De planbureau-paradox: minder gezag en meer invloed. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 15*(3), 106-111.

Schinkel, W. (2012). *De nieuwe democratie.* Amsterdam: De Bezige Bij.

Schmidt, M. G. (1996). When parties matter: a review of the possibilities and limits of partisan influence on public policy. *European Journal of Political Research, 30*(2), 155-183.

Schöndorff, R., Pleus, J. F. B., & Kam, de, C. A. (2015). *Onderneming en omgeving; basiskennis economie voor het hoger onderwijs* (3e ed.). (C. De Kam, Red.) Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.

Seils, E. (2004). Financial Policy in the Netherlands 1977-2002. *MPIfG Discussion Paper, No. 04/2*.

Shapley, L. S., & Shubik, M. (1954). A Method for Evaluating the Distribution of Power in a Committee System. *American Political Science Review, 48*(3), 787–792.

Sharpe, L. J., & Newton, K. (1984). *Does politics matter? The Determinants of Public Policy.* New York: Oxford University Press.

Simpson, J. A. (2007). Foundations of interpersonal trust. In A. W. Kruglanski, & E. T. Higgins, *Social psychology: Handbook of basic principles* (pp. 587–607). New York: Guilford.

Smith, E. R., Mackie, D. M., & Claypool, H. M. (2015). *Social Psychology* (4e ed.). New York: Psychology Press.

Snellen, I. Th. M. (1987). *Boeiend en geboeid; Ambivalenties en ambities in de bestuurskunde.* Alphen aan den Rijn: Samson.

Snellen, I. Th. M. (1989). *Domeinconflicten tussen Recht en Beleid.* Alphen aan den Rijn: Samson.

Snellen, I. Th. M. (2007). *Grondslagen van de bestuurskunde; Een essay over haar paradigma's.* Den Haag: Uitgeverij Lemma.

Snels, B. (1995). 'Linkse' en 'rechtse' politiek in de Nederlandse economie. *Beleid en Maatschappij, 22*(6), 342-354.

Snels, B. (1999). *Politics in the Dutch Economy: The Economics of Institutional Interaction.* Aldershot: Ashgate.

Sociaal Cultureel Planbureau. (2017). *Kwesties voor het kiezen.* Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

Sociaal-Economische Raad. (1984). *Rapport conjunctuurbeleid in de jaren tachtig - Commissie Economische Deskundigen.* Den Haag: Sociaal-Economische Raad.

Sommer, M. (2017, februari 18). Geloofwaardigheid. *Volkskrant*.

Spence, M. (1973). Job Market Signaling. *The Quarterly Journal of Economics, 87*(3), 355-374.

Stangor, C. (2000). *Stereotypes and Prejudice.* Ann Arbor, MI: Edward Brothers.

Stellinga, M. (2017, februari 18). Wat nou, neoliberale doorrekening? *NRC Handelsblad*.

Stevers, Th. H. (1993). *De Openbare Financiën in de Volkshuishouding, deel 4: De Begrotingsnorm van het Rijk.* Amsterdam.

Stolwijk, H. (1997). Economie en milieu: op zoek naar duurzaamheid. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 19*(3), 29-48.

Studiegroep Begrotingsruimte. (1972). Kwantitatieve uitgangspunten voor het trendmatige begrotingsbeleid in de komende jaren. *1e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (1989). Naar Gezonde Overheidsfinanciën. *8e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (1993). Naar een trendmatig begrotingsbeleid. *9e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (1997). Op Weg Naar Begrotingsevenwicht. *10e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (2001). Stabiel en duurzaam begroten. *11e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (2001). Stabiel en Duurzaam begroten. *11e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (2001). Stabiel en Duurzaam Begroten. *11e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (2006). Vergrijzing en Houdbaarheid. *12e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (2010). Risico's en Zekerheden. *13e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (2012). Stabiliteit en Vertrouwen. *14e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (2016). Van Saldosturing naar Stabilisatie. *15e Rapport Studiegroep Begrotingsruimte*.

Studiegroep Begrotingsruimte. (2017). *Studiegroep Begrotingsruimte*. Opgehaald van Rijksoverheid.nl: http://www.rijksbegroting.nl/beleidsevaluaties/studiegroep-begrotingsruimte

Studiegroep Duurzame Groei. (2016). Kiezen voor duurzame groei. *Rapport Studiegroep Duurzame Groei*.

Stuut, K. (2014). De beleidsmatige lastenontwikkeling in Nederland 1998-2013. *CPB Achtergronddocument 19 maart 2014.*

Suyker, W. (2013). Hoe sterk is de samenhang tussen Regeerakkoord en de doorgerekende verkiezingsprogramma's? *CPB Achtergronddocument*.

Suyker, W. (2015). CPB's role in the Dutch medium-term budgetary framework. *Presentatie 7th Annual meeting of OECD Parliamentary budget officials & independent fiscal institutions* (pp. 1-19). Vienna: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis.

Swank, O. H. (2003). A Rationale for Assessments of Election Programmes. In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assesment of Election Programmes* (pp. 97-106). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Swank, O. H., & Eisinga, R. (1999). Economic outcomes and voting behaviour in a multi-party system: An application to the Netherlands. *Public Choice, 101*, 195-213.

Tang, P. J. G. (2013). Modelgevangenis van het CPB. *Socialisme & Democratie, 70*(1).

Thio, K. B. T. (2002). Aflossen staatsschuld is niet nodig. *Economisch Statistische Berichten, 87*(4343), 48-50.

Thomas, W. (1928). *The Child in America: Behavior Problems and Programs.* New York: A.A.Knopf.

Thomson, R. (2001). The programme to policy linkage: The fulfilment of election pledges on socio-economic policy in The Netherlands, 1986-1998. *European Journal of Political Research, 40*(2), 171-197.

Thomson, R., Royed, T., Naurin, E., Artés, J., Costello, R., Ennser-Jedenastik, L., . . . Praprotnik, K. (2017). The Fulfillment of Parties' Election Pledges: A Comparative Study on the Impact of Power Sharing. *American Journal of Political Science, 61*(3), 527–542.

Timmermans, A. (2006). Standing apart and sitting together: Enforcing coalition agreements in multiparty systems. *European Journal of Political Research, 45*(2), 263-283.

Toirkens, J. (1988). *Schijn en werkelijkheid van het bezuinigingsbeleid 1975-1986.* Deventer: Kluwer.

Trouw. (2007, januari 15). Omstreden advies ambtenaren niet bij de informateur. *Trouw*.

Vandevelde, A. T. (2003). Agonistic Democracy and the Civilising Virtues of Public Debate. In J. J. Graafland, & A. P. Ros, *Economic Assessment of Election Programmes* (pp. 127-133). Dordrecht: Springer Science+Business Media B.V.

Veen, van, A. P., Kool, C. J. M., Koedijk, C. G., & Witteloostuijn, van, A. (1998). De programma's vergeleken. *Economisch Statistische Berichten, 83*(4148), 309-314.

Vis, J. (1994, juni 10, 20-24 juni). Dagboek uit Archief Vis. *Dagboek*.

Visitatiecommissie CPB. (2016). *Noblesse oblige; Bevindingen visitatiecommissie CPB 2016.*

Vliet, van, O. P. (2012). Politieke partijen en werkloosheidsuitkeringen. *Economisch Statistische Berichten, 97*(4647), 672-675.

Volkskrant. (2012, augustus 27). *CPB-doorrekening: PVV scoort op korte, VVD op lange termijn*. Opgehaald van Volkskrant.nl: https://www.volkskrant.nl/politiek/cpb-doorrekening-pvv-scoort-op-korte-vvd-op-lange-termijn~a3306851/

Volkskrant. (2016, juni 1). Financiën ziet kansen voor nog eens 50 miljard bezuinigingen. *Volkskrant*.

Vollebergh, H., & Vries, de, J. (1992). Financiële gevolgen van een regulerend milieuheffingpakket. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 15*(2), 9-30.

Vries, D. (2017, juni 29). Het Binnenhof: 29 juni. *Volkskrant*.

Vries, de, J., & Lubben, van der, S. (2005). *Een onderbroken evenwicht in de Nederlandse politiek; Paars II (1998-2002) en de revolte van Fortuyn.* Amsterdam: Van Gennep.

Vuchelen, J. (2003). Verschuivingen in de belangstelling voor het overheidstekort. *Tijdschrift voor Politieke Economie, 25*(1), 51-80.

VVD. (1986). Als de toekomst je lief is... *Verkiezingsprogramma 1986-1990*, 1-52.

VVD. (1989). Een kansvolle toekomst. *Verkiezingsprogramma 1989-1993*, 1-56.

Waard, de, P. (2016, april 1). Ligt het CPB nu zelf aan het infuus? *Volkskrant*.

Waldo, D. (1948). *The Administrative State.* New York: The Ronald Press Company.

Walgrave, S., & Nuytemans, M. (2009). Friction and Party Manifesto Change in 25 Countries, 1945-98. *American Journal of Political Science, 53*(1), 190-206.

Weber, M. (1972). *Gezag en Bureaucratie.* (A. Braam, van, Vert.) Rotterdam: Universitaire Pers.

Wijck, van, P. (1991). Ideologie en economisch beleid. *Economisch Statistische Berichten*.

Wijk, de, R. (2016, oktober 21). De perversiteit van doorrekening. *Trouw*.

Winden, van, F. A. A. M. (1989). De economische theorie van de politieke besluitvorming. *Economisch Statistische Berichten*, 1068-1077.

Wisse, E. (2014). *Public credibility: A study of the preferred personal qualities of cabinet ministers in the Netherlands.* Delft: Eburon Academic Publishers.

Witt Wijnen, de, P. (2016, januari 22). Het vertrouwen in de rekenmeesters brokkelt af. *NRC Handelsblad*.

Woerdman, E. (2013). *Politiek en Politicologie.* Groningen: Noordhoff Uitgevers B.V.

Zalm, G. (2002). Er valt veel te kiezen. *Economisch Statistische Berichten, 87*(4354), 263-264.

Zanden, van, J. L. (2010, december 24). De spagaat van het Centraal Planbureau. *Me Judice*.

Zoutman, F. T., Jacobs, B., & Jongen, E. L. W. (2017). Revealed Social Preferences of Dutch Political Parties. *Journal of Public Economics*(156), 1-48.

Bijlagen

Bijlage 1

Het stijgend aantal deelnemende partijen/groepen dat meedoet aan de CPB-doorrekening van de verkiezingsprogramma's 1986-2017, in totaal en van de zittende en herkiesbare Tweede Kamer.

KiK-jaar	Namen deelnemende partijen	Aantal deelnemende partijen	Namen partijen in de Tweede Kamer en herkiesbaar	Aantal partijen in de Tweede Kamer en herkiesbaar	Percentage deelnemende partijen in de Tweede Kamer en herkiesbaar
1986	PvdA, CDA , VVD	3	PvdA, CDA, VVD, D66, PSP, SGP, CPN, PPR, RPF, Groep Janmaat (CentrumDemocraten), GPV, EVP, Groep Wagenaar (AR'85)	13	23%
1989	CDA, PvdA, VVD, D66	4	CDA, PvdA, VVD, D66, SGP, GPV, RPF, PPR & PSP (Lijst GroenLinks)	9	44%
1994	CDA, PvdA, VVD, D66, GL	5	CDA, PvdA, VVD, D66, GroenLinks, SGP, GPV, CentrumDemocraten, RPF, Groep Ockels (DNP)	10	50%
1998	PvdA, CDA, VVD, D66, GL	5	PvdA, CDA, VVD, D66, AOV, GroenLinks, CentrumDemocraten, RPF, SGP, GPV, SP, Unie55+, Groep Nijpels (Senioren 2000)	13	38%
2002	PvdA, VVD, CDA, D66, GL, CU, SP, SGP	8	PvdA, VVD, CDA, D66, GroenLinks, SP, SGP, CU (RPF/GPV)	8	100%
2006	CDA, PvdA, VVD, SP, GL, D66, CU, SGP	8	CDA, PvdA, VVD, SP, LPF, GroenLinks, D66, CU, SGP, Groep Wilders (PVV), Groep Nawijn (Partij voor Nederland), Groep Eerdmans-Van Schijndel (EénNL)	12	67%
2010	CDA, PvdA, SP, VVD, PVV, GL, CU, D66, SGP	9	CDA, PvdA, SP, VVD, PVV, GroenLinks, CU, D66, PvdD, SGP, Groep Verdonk (Trots op Nederland)	11	82%
2012	VVD, PvdA, PVV, CDA, SP, D66, GL, CU, SGP, DPK	10	VVD, PvdA, PVV, CDA, SP, D66, GroenLinks, CU, SGP, PvdD, Groep Brinkman (DPK)	11	91%
2017	VVD, PvdA, SP, CDA, D66, CU, GL, SGP, DENK, VNL, VP	11	VVD, PvdA, SP, CDA, PVV, D66, ChristenUnie, GroenLinks, SGP, PvdD, 50Plus, Groep Kuzu/Özturk (Denk), Groep Klein (VP) , Groep Bontes/Van Klaveren (VNL)	14	79%

Bijlage 2

Het aantal zetels winst of verlies bij de Tweede Kamerverkiezingen van deelnemers aan de CPB-doorrekeningen van de verkiezingsprogramma's, 1986-2017.

	PvdA	CDA	VVD	D66	GL	CU	SP	SGP	PVV	DPK	DENK	VNL	VP
1986	5	9	-9										
1989	-3	0	-5	3									
1994	-12	-20	9	12	-1								
1998	8	-5	7	-10	6								
2002	-22	14	-14	-7	-1	-1	4	-1					
2006	-9	-3	-6	-3	-1	3	16	0					
2010	-3	-20	9	7	3	-1	-10	0	15				
2012	8	-8	10	2	-6	0	0	1	-9	0			
2017	-29	6	-8	7	10	0	-1	0			3	0	0

Bijlage 3

Het aantal pagina's in het verkiezingsprogramma besteed aan een financiële paragraaf of financiële bijlage door VVD, PvdA, CDA, D66 en GL over de periode 1986-2017.

Aantal pagina's financiële paragraaf/bijlage verkiezingsprogramma's						
	VVD	**PvdA**	**CDA**	**D66**	**GL**	**Gemiddeld**
1986	3	6	5	-	-	*5*
1989	4	7	3	5	-	*5*
1994	3	8	5	2	3	*4*
1998	3	0	3	4	1	*2*
2002	1	5	0	2	2	*2*
2006	9	10	3	5	8	*7*
2010	0	5	2	3	2	*2*
2012	0	2	1	2	0	*1*
2017	2	1	1	2	0	*1*
	3	*5*	*3*	*3*	*2*	*3*

Bijlage 4

De net gekozen Tweede Kamerpartijen opgedeeld in deelnemers aan de formatie en niet-deelnemers aan de formatie, waarbij dikgedrukt betekent dat een partij voor de verkiezingen **niet** zijn verkiezingsprogramma door het CPB heeft laten doorrekenen, over de periode 1986-2017.

Jaar	Deelname aan formatie	Geen deelname aan formatie
1986	CDA, VVD	PvdA, **D66, SGP, PPR, PSP, GPV, RPF**
1989	CDA, PvdA, D66	VVD, **GL, SGP, GPV, RPF, CD**
1994	PvdA, VVD, D66, CDA	**AOV,** GL, **CD, RPF, SGP, GPV, SP, Unie 55+**
1998	PvdA, VVD, D66	CDA, GL, **SP, RPF, SGP, GPV**
2002	CDA, VVD, **LPF**	PvdA, GL, SP, D66, CU, SGP, **LN**
2007	CDA, PVDA, SP, GL, CU	VVD, **PVV,** D66, **PvdD,** SGP
2010	VVD, PvdA, GL, D66, PVV, CDA	SP, CU, SGP, **PvdD**
2012	VVD, PvdA	PVV, SP, CDA, D66, CU, GL, SGP, **PvdD, 50Plus**
2017	VVD, CDA, D66, GL, CU	**PVV**, SP, PvdA, **PvdD, 50Plus,** SGP, DENK, **FvD**

Bijlage 5

Het gemiddeld aantal formatiedagen voordat de CPB-doorrekening werd geïntroduceerd (1956-1982 en 2003 zonder CPB-doorrekening) versus het gemiddeld aantal formatiedagen nadat de CPB-doorrekening werd geïntroduceerd (1986-2017). Einddatum is de beëdigingsdatum van een regering.

Jaar verkiezingen en formatie	Naam Regering	Formatiedagen vanaf verkiezingen	Formatiedagen vanaf eerste informateur	Formatiedagen vanaf laatste informateur	Aantal partijen
2017	Rutte III	225	212	120	4
2012	Rutte II	54	48	46	2
2010	Rutte I	127	124	31	3
2006/2007	Balkenende IV	92	89	64	3
2002	Balkenende I	68	67	66	3
1998	Kok II	89	87	81	3
1994	Kok I	111	108	47	3
1989	Lubbers III	62	60	55	2
1986	Lubbers II	53	52	52	2
1982	Lubbers I	57	55	34	2
1981	Van Agt II	108	104	22	3
1977	Van Agt I	208	201	41	2
1972/1973	Den Uyl	163	158	31	5
1971	Biesheuvel I	69	52	52	5
1967	De Jong	49	46	31	4
1963	Marijnen	70	65	26	4
1959	De Quay	68	66	18	4
1956	Drees IV	122	119	23	4
2003	Balkenende II	125	123	42	3

Bijlage 6

Updates van het *MLT*-basisscenario voor het overheidssaldo, de economische groei en de werkloze beroepsbevolking tussen *KiK* en de CPB-doorrekening van het regeerakkoord, 1986-2017.

Overheidssaldo	Basisscenario eindjaar KiK/MLT	Basisscenario eindjaar RA/uMLT	Verschil tussen KiK/MLT-RA/uMLT
1986	-8,40	-8,50	-0,10
1989	-3,25	-3,00	0,25
1994	-3,00	-3,25	-0,25
1998	-1,00	-1,10	-0,10
2002	1,20	0,30	-0,90
2006	1,00	1,00	0,00
2010	-2,90	-2,30	0,60
2012	-2,60	-2,80	-0,20
2017	0,90	1,60	0,70
Gemiddelde	**-2,01**	**-2,01**	**0,00**

Economische Groei	Basisscenario eindjaar KiK/MLT	Basisscenario eindjaar RA/uMLT	Verschil tussen KiK/MLT-RA/uMLT
1986	2,25	2,25	0,00
1989	2,25	2,25	0,00
1994	1,75	2,00	0,25
1998	2,00	2,00	0,00
2002	2,50	2,50	0,00
2006	1,75	1,75	0,00
2010	1,75	1,75	0,00
2012	1,50	1,50	0,00
2017	1,80	1,60	-0,20
Gemiddelde	**1,95**	**1,96**	**0,01**

Werkloze Beroepsbevolking	Basisscenario eindjaar KiK/MLT	Basisscenario eindjaar RA/uMLT	Verschil tussen KiK/MLT-RA/uMLT
1986	nvt	nvt	nvt
1989	nvt	nvt	nvt
1994	nvt	nvt	nvt
1998	5,75	5,25	-0,50
2002	4,75	5,00	0,25
2006	4,50	4,25	-0,25
2010	5,25	5,25	0,00
2012	5,25	5,00	-0,25
2017	5,50	4,60	-0,90
Gemiddelde	**5,17**	**4,89**	**-0,28**